

Handels- en investeringscijfers Nederland-Oman¹

1. Samenvatting

Oman behoort tot de vijfenzeventig belangrijkste exportmarkten van Nederland. De bilaterale goederenhandel met Oman had in 2015 een omvang van ruim 0,5 miljard euro. Daarbij beliep de Nederlandse goederenexport 356 miljoen euro².

Nederlandse ondernemingen hadden eind 2014 volgens DNB-cijfers belangen ter grootte van 458 miljoen euro (FDI, directe buitenlandse investeringen) in Oman. Dit is echter zeer waarschijnlijk een onderschatting van de activiteiten van het Nederlandse bedrijfsleven; de substantiële activiteiten van Shell in Oman lijken niet in deze cijfers te zijn meegenomen.

2. Economie en buitenlandse handel

Het gemiddelde inkomen in Oman bedroeg in 2015 volgens EIU 40.183 USD (gecorrigeerd voor koopkrachtpariteiten (PPP))³ per inwoner (4,3 miljoen inwoners). Ter vergelijking: het Nederlandse gemiddelde bbp bedroeg in 2015 49.643 US dollar (EIU, 2016)⁴.

Het bbp van Oman beliep in 2015 volgens EIU 70,3 miljard US dollar. Dit was ruim 9% van het Nederlandse bbp (755 miljard US dollar (680 miljard euro)). Volgens EIU groeit het Omaanse bbp dit en volgend jaar met respectievelijk 1,3% en 1,8% (volumegroei t.o.v. voorgaand jaar, zie fig. 1)

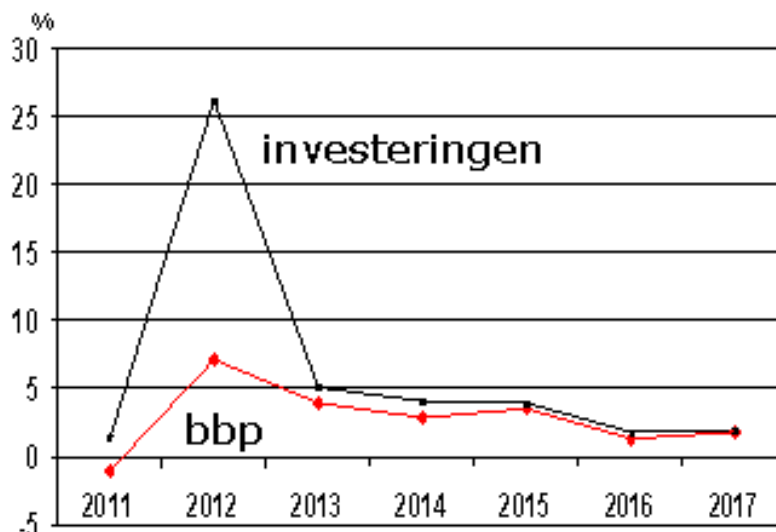
¹ Dit overzicht is in opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken gemaakt.

² Het CBS heeft geen info over de bilaterale dienstenhandel tussen Nederland en Oman.

³ Dit wil zeggen dat gecorrigeerd is voor de feitelijke koopkracht van een US dollar in het betreffende land. In het ene land kun je voor een US dollar (of euro) meer goederen of diensten kopen dan in een ander land. Ergo, in het ene land kun je van een inkomen van 10.000 US dollar prima rondkomen, terwijl in het andere land dit bedrag amper voldoende is om fatsoenlijke huisvesting voor een half jaar te financieren.

⁴ De Nederlandse koopkracht per inwoner lag in 2014 31% hoger dan het EU-gemiddelde (Eurostat, 2016). Hiermee behoorde Nederland tot top-3 van EU-lidstaten met het hoogste inkomen per inwoner.

Figuur 1 – Economische ontwikkeling Oman

Bron: EIU, 2016.

29

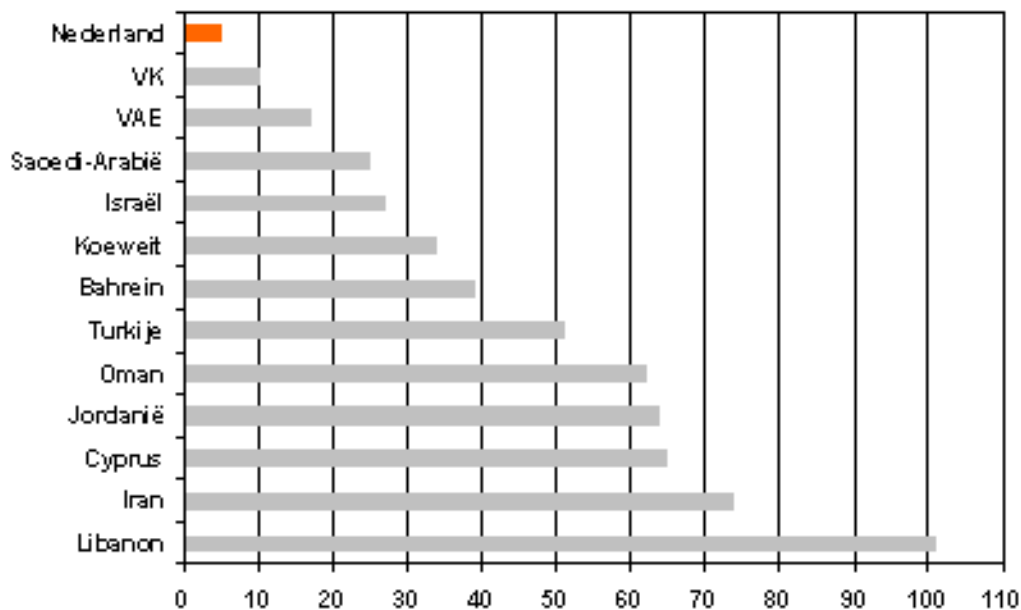
>> Als negatief om Internationaal ondernemen en samenwerken

Op de Human Development Index van de VN – deze index kijkt breder dan het bbp per hoofd (PPP), namelijk ook naar levensverwachting/gezondheidszorg en analfabetisme/opleidingsniveau – staat Oman 52^e. Nederland staat 5^e, Qatar 32^e, Saoedi-Arabië 39^e, de VAE 41^e, Bahrein 45^e en Koeweit 48^e.

Oman heeft een in mondiaal en regionaal perspectief matig ondernemingsklimaat. Het World Economic Forum (WEF) plaatst het land op een 62^e positie qua meest aantrekkelijk vestigings- en investeringsklimaat (GCI 2015-2016, in totaal kent deze ranglijst 140 landen, zie figuur 2)⁵.

⁵ IMD (2016) heeft Oman niet meegenomen bij haar ranglijst, de 2016 *IMD World Competitiveness Scoreboard* (NL staat hierop 8^e).

Figuur 2 – Omans score op WEF-ranglijst

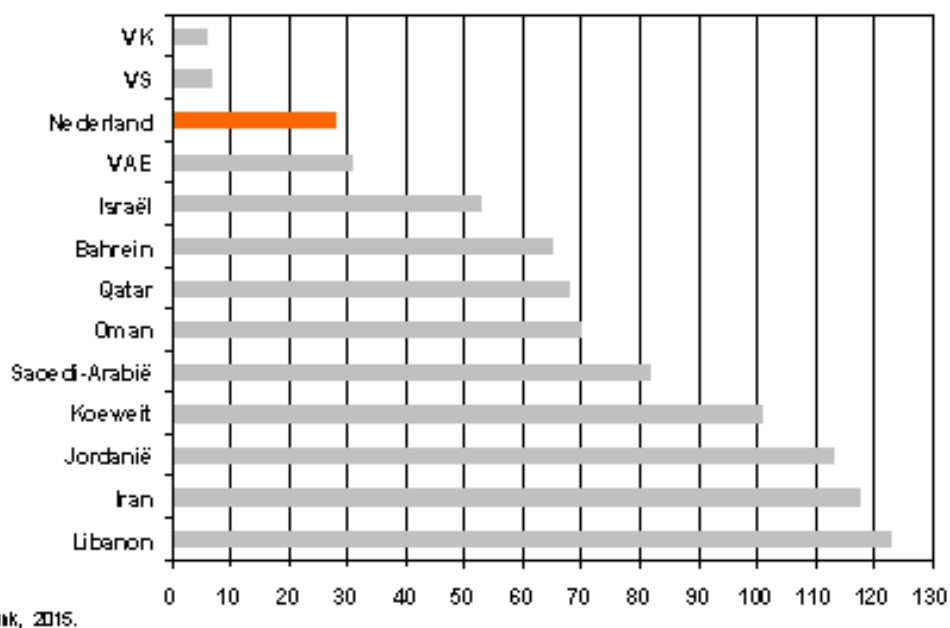
WEF, 2015.

Op *Doing Business*⁶ – deze ranglijst van de Wereldbank kijkt naar een geringer aantal indicatoren dan die van het WEF – scoort Oman een 70^e plaats (van in totaal 189 landen, zie figuur 3). Daarmee heeft Oman in vergelijking met Saoedi-Arabië en Koeweit een hogere notering. De VAE scoren echter aanzienlijk beter.

Op de *Corruption Perception Index* van Transparency International – deze organisatie wordt vaak de internationale "corruptiewaakhond" genoemd – staat Oman op de 60^e positie (van in totaal 167 landen, zie figuur 4).

⁶ Deze ranglijst meet het gemak waarmee in een land zaken kan worden gedaan. Daarbij wordt onder meer gekeken naar het starten van een bedrijf, het verkrijgen van een bouwvergunning, een elektriciteitsaansluiting en krediet, het registreren van eigendom, de mate van bescherming van investeerders, grensoverschrijdend kunnen handelen en de kosten daarvan en de mogelijkheid om contracten nageleefd te krijgen (functioneren van rechtbank (proceslengte, objectiviteit) e.d.).

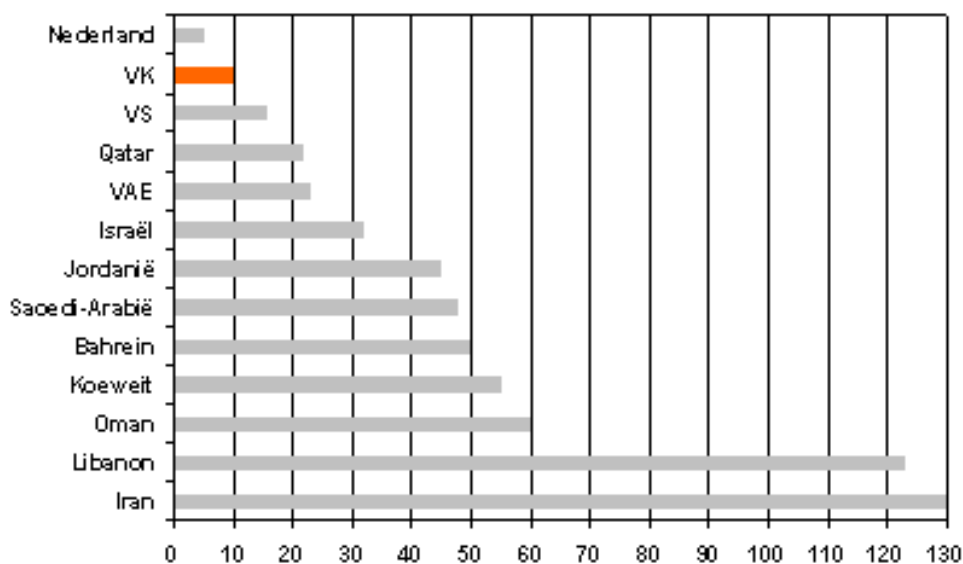
Figuur 3 – Omans score op Doing Business-ranglijst

World Bank, 2015.

Figuur 4 – Omans score op Corruption Perception Index

Transparency International, 2015.

Buitenlandse handel en economisch diversificatiebeleid

Twee derde van Omaans export bestaat uit olie en gas. De sinds eind 2014 gedaalde olieprijs heeft de inkomsten van Oman fors geraakt, sterker dan diverse buurlanden omdat de winningskosten in Oman hoger liggen (Wikipedia, 2016). Er is een stevig tekort op de lopende rekening (13,9% bbp in 2015) en de overheid had in 2015 een groot begrotingstekort (18,6% bbp) (EIU, 2016). Hierdoor is de overheidsschuld opgelopen, zij het vanaf een laag niveau. De regering probeert al langer de economie minder afhankelijk te maken van de winning van fossiele brandstoffen (EIU, 2016). Dit diversificatiebeleid (neergelegd in "Vision 2020") geeft zij vorm via grootschalige infrastructurele investeringen (o.a. nieuw vliegveld, industriële projecten, nieuwe ziekenhuizen, economische zones). Tevens stimuleert de overheid buitenlandse investeringen door het toestaan van 100% buitenlands eigendom. Economische en productiviteitsgroei stimuleert ze verder met vergroting van de mededinging, zoals in de telecomsector.

Voor dit en de komende jaar verwacht EIU een stijging van de uitvoer. Het invoervolume zal dit jaar eerst - opnieuw - dalen, waarna volgend jaar groei plaatsvindt.

Tabel 1: Buitenlandse goederen- en dienstenhandel, %-volumemutatie t.o.v. voorgaand jaar

	<i>Uitvoer</i>	<i>Invoer</i>
2012	5,4	19,6
2013	12,1	20,4
2014	-4,9	-9,8

2015	3,6	-1,0
2016	2	-1,2
2017	2,8	1,9

Bron: Economist Intelligence Unit, 2016.

Belangrijkste handelspartners en positie van Nederland

China en de VAE zijn verreweg de belangrijkste handelspartners van Oman (zie tabel 2A en 2B). Nederland staat daarbij in de top-20 van exportmarkten; 'we' staan op de 18^e positie als belangrijkste Omaanse exportmarkt (zie tabel 2A). In 2015 ging 0,7% van de goederenexport naar Nederland.

Tabel 2A: Voornaamste Omaanse exportpartners (bedragen x 1.000 euro)

Importers	Exported value in 2013	Exported value in 2014	Exported value in 2015
<i>Totale waarde Omaanse goederenexport</i>	<i>41.781.984</i>	<i>38.155.677</i>	<i>28.762.782</i>
1 China	1.130.883	16.812.368	12.676.341
2 United Arab Emirates	3.778.205	1.518.353	1.847.069
3 Taiwan	90.410	2.863.699	1.536.051
4 India	951.605	1.156.882	980.396
5 Saudi Arabia	1.779.315	854.345	913.768
6 Japan	1.637.667	2.747.705	572.097
7 Singapore	193.366	335.260	564.530
8 Thailand	84.683	1.244.085	535.252
9 South Korea	2.049.822	5.639.948	509.611
10 Yemen	176.968	74.477	507.194
11 United States of America	419.592	437.958	463.607
12 Iraq	178.184	98.698	416.016
13 Pakistan	808.397	915.612	392.887
14 South Africa	268.913	162.725	302.135
15 Malaysia	187.320	169.410	278.341
16 Qatar	298.337	188.525	245.204
17 Iran, Islamic Republic of	243.309	2.204	205.778
18 Netherlands	263.921	118.932	205.060

Bron: ITC, 2016.

Als goederenleverancier is Nederland voor Oman het 6^e importland (zie tabel 2B). In 2015 kwam 2,3% van de goederenimport uit Nederland.

Tabel 2B: Voornaamste Omaanse importpartners (bedragen x 1.000 euro)

Exporters	Imported value in 2013	Imported value in 2014	Imported value in 2015
<i>Totale waarde Omaanse goederenimport</i>	25.846.838	22.044.885	26.132.863
1 United Arab Emirates	7.657.817	7.157.042	9.153.096
2 India	2.346.791	952.165	1.409.078
3 China	789.107	1.057.665	1.312.123
4 Saudi Arabia	1.523.586	903.854	1.057.100
5 United States of America	1.140.327	951.466	947.296
6 Netherlands	372.132	320.068	605.608

Bron: ITC, 2016.

Kader - Toelichting bij cijferverschillen totale in- en uitvoerwaarden

De diverse tabellen in dit document bevatten (o.a.) de totale uit- en invoerwaarde van Nederlandse goederenhandel met Oman. De cijfers in tabel 3 en 4 stammen van het CBS. In de tabellen 2A en 2B staan de cijfers met de belangrijkste handelspartners van Oman. Deze handelscijfers stammen van het ITC (onderdeel van UNCTAD). Helaas blijken deze cijfers af te wijken van de CBS-cijfers. Dit komt vaak voor. De oorzaak is in belangrijke mate terug te voeren op verschillen in meten/betrouwbaarheid van meetmethode. De CBS-cijfers geven o.i. een (veel) getrouwer beeld van de Nederlandse totale handel met Oman dan die van ITC. Wel geven de ITC-cijfers een goede indicatie van de omvang/importantie van de verschillende Omaanse handelspartners.

Handel vanuit Nederlands perspectief

Oman behoort tot de vijfenzeventig belangrijkste Nederlandse exportmarkten. Onze goederenexport naar Oman bedroeg in 2015 volgens het CBS ruim 350 miljoen euro (zie tabel 3, ook voor de samenstelling), tegenover 245 miljoen euro in 2008. De export was in 2015 0,1% van onze totale goederenexport ter hoogte van 426 miljard euro. Oman was in 2015 de 72^e exportmarkt voor goederen van Nederland (zie tabel A in de bijlagen).

Over de periode januari-april 2016 lag de uitvoerwaarde met 93,4 miljoen euro 13,0% lager dan in dezelfde periode in 2015.

Tabel 3: Nederlandse goederenuitvoer naar Oman, bedragen x 1.000 euro (volgens SITC-indeling)

	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>
<i>Totale Nederlandse goederenuitvoer</i>	346.570	316.394	317.400	356.118
0 Voeding en levende dieren	59.060	71.386	52.772	53.056
1 Dranken en tabak	4.669	4.187	4.032	4.931
2 Grondstoffen	4.558	4.414	6.185	5.718
3 Minerale brandstoffen	75.393	19.464	73.545	1.256
4 Dierlijke en plantaardige oliën	.	1	3	3
5 Chemische producten	35.111	28.145	33.657	52.332
6 Fabricaten	30.040	34.988	29.521	39.386
7 Machines en vervoermaterieel	104.092	118.562	81.108	135.929
8 Diverse gefabriceerde goederen	33.274	34.393	34.324	61.957
9 Niet afzonderlijk genoemde goederen	373	854	2.254	1.551

Bron: CBS, 2016.

De Nederlandse goederenimport uit Oman had in 2015 volgens het CBS een waarde van ruim 147 miljoen euro (zie tabel 4, ook voor de samenstelling), tegenover krap 178 miljoen in 2008. De invoerwaarde in 2015 was 0,04% van onze totale goederenimport (ter hoogte van 378 miljard euro). Oman was voor Nederland in 2015 het 85^e invoerland van goederen.

Over de periode januari-april 2016 lag de Nederlandse invoerwaarde uit Oman met 21,4 miljoen euro 49,9% lager dan in dezelfde periode in 2015.

Tabel 4: Nederlandse goederenimport uit Oman, bedragen x 1.000 euro (volgens SITC-indeling)

	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>
<i>Totaal Nederlandse goederenimport</i>	62.567	124.572	124.477	147.572
0 Voeding en levende dieren	180	47	323	85
1 Dranken en tabak	0	1	0	1
2 Grondstoffen	71	1	25	2
3 Minerale brandstoffen	0	28.160	72.027	17.335
4 Dierlijke en plantaardige oliën	.	339	481	329
5 Chemische producten	58.449	93.521	46.989	121.810
6 Fabricaten	982	168	1.278	237
7 Machines en vervoermaterieel	2.634	2.164	2.944	7.357
8 Diverse gefabriceerde goederen	250	167	403	417
9 Niet afzonderlijk genoemde goederen	1	4	6	0

Bron: CBS, 2016.

3. Directe buitenlandse investeringen

- De gecumuleerde Nederlandse directe buitenlandse investeringen (FDI)⁷ (standencijfers en FDI-cijfers exclusief BFI's (Bijzondere Financiële Instellingen⁸)) in Oman bedroegen volgens de Nederlandsche Bank (DNB) eind 2014 458 miljoen **euro** (zie tabel 5). Dit is echter zeer waarschijnlijk een onderschatting van de activiteiten van het Nederlandse bedrijfsleven; de substantiële activiteiten van Shell in Oman lijken niet in deze cijfers te zijn meegenomen⁹. Shell is voor 34% aandeelhouder van Petroleum Development Oman (PDO)¹⁰. PDO is de belangrijkste olie- en gasproducent van Oman. De overheid is voor 60% aandeelhouder.
- T.i: de totale waarde van Nederlandse FDI in de wereld bedroeg eind 2014 850 miljard **euro** (DNB, 2015). Het VK is de grootste Nederlandse bestemming van FDI (met 108,8 miljard euro, stand ultimo 2014), gevolgd door Zwitserland (102,7 miljard euro), de VS (74,2 miljard euro), Luxemburg (66,4 miljard), België (66,1 miljard), Duitsland (59,6 miljard) en Frankrijk (43,4 miljard).
- De gecumuleerde waarde van alle FDI in Oman bedroeg eind 2014 19,7 miljard **US dollar** (World Investment Report 2015, standen), tegenover 1,7 miljard **US dollar** in 2000. De FDI/bbp-ratio voor Oman bedroeg in 2014 24,1%. Het land scoort hiermee in internationaal perspectief redelijk. Ter vergelijking: voor Koeweit bedroeg de FDI/bbp-verhouding 13,7%, voor Duitsland 20,9%, voor Canada 35,0%, Nieuw Zeeland 38,8%, Tsjechië 69,4% en voor Nederland 84,6%¹¹. In Zwitserland ligt het cijfer boven de 100%.
- Nederland had volgens de DNB-cijfers met een FDI-omvang van 458 miljoen euro in 2014 een aandeel van circa 3% in de totale inkomende FDI in Oman¹². Dit is, zoals hierboven gemeld, zeer waarschijnlijk

⁷ Directe buitenlandse investeringen (FDI) zijn investeringen door buitenlandse ondernemingen, waarbij de buitenlandse onderneming (mede)zeggenschap verkrijgt over het bedrijf waarin wordt geïnvesteerd. Het kan de vorm hebben van onder meer een participatie (als een *joint venture*), een totale overname of een geheel van de grond af op te bouwen dochteronderneming. Voor de volledigheid: FDI omvatten geen aankopen van aandelen door beleggers of speculanten. De "stock"- of standencijfers vertegenwoordigen de gecumuleerde waarde van alle in het verleden tot heden gedane FDI. (Deze omvatten de totale waarde van de vorderingen en verplichtingen van ondernemingen ten opzichte van het buitenland op een bepaald moment. De standen omvatten de gecumuleerde transacties, aangepast voor prijs-, wisselkoers- en overige mutaties (waaronder *goodwill*) en betreffen zowel kapitaal deelnemingen als alle overige financiële transacties tussen gelieerde ondernemingen (leningen, ingehouden winsten, mutaties in rekeningen-courant, storting van werkkapitaal), evenals de aan- en verkoop van onroerend goed).

⁸ BFI's worden in de volksmond brievenbusfirma's genoemd. Ondernemingen (dus) die veelal om fiscale redenen formeel/juridisch in een land zijn gevestigd zonder dat sprake is van wezenlijke feitelijke economische activiteiten in dat land zelf. DNB omschrijft BFI's (Bijzondere Financiële Instellingen) als "ondernemingen of instellingen, ongeacht de rechtsvorm, welke ingezetenen zijn en waarin niet-ingezetenen, direct of indirect, via aandelenkapitaal of anderszins deelnemen en die tot doel hebben, of zich in belangrijke mate bezighouden met, het ontvangen van middelen van niet-ingezetenen en het doorbetalen daarvan aan niet-ingezetenen" (DNB, 2011). De economische bijdrage van de brievenbusfirma's aan de Nederlandse economie is 3 tot 3,4 miljard euro inclusief alle belastinginkomsten (SEO, 2013). Volgens *de Volkskrant* (13 oktober 2015) kent Nederland 14.425 van deze firma's.

⁹ Het is daarbij mogelijk dat deze belangen ook in het Londense hoofdkantoor van geregistreerd, zoals vaker het geval is (zoals bij de VAE en Nigeria). Hierdoor vallen ze onder de Britse in plaats van Nederlandse FDI-cijfers.

¹⁰ Zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Petroleum_Development_Oman.

¹¹ Overigens is naast het percentage ook de aard van de FDI van belang om meer te kunnen zeggen over de totale impact (qua banen, toegevoegde waarde, innovatie en kennisoverdracht) op een economie. Gaat het bijvoorbeeld om FDI in kapitaalintensieve sectoren (zoals bij de winning van olie en gas) of juist om FDI in dienstverlenende ondernemingen? Bij de eerste vorm is per arbeidsplaats gemiddeld genomen een hoger FDI-bedrag gemoeid dan bij FDI in de dienstensector. Ook is de aard van economische activiteit van belang: is het een fabriek waar laagopgeleide werknemers onderdelen in elkaar zetten, of juist een high-tech-productielocatie met bijbehorende en zelfstandige R&D-faciliteiten. De laatste FDI-vorm heeft, begrijpelijk, een hogere positieve impact dan de eerste.

¹² Hierbij zijn FDI-investeringen exclusief de BFI's genomen (zie verder in dit document de toelichting/uitleg op BFI's). Nederland heeft een bijzonder grote in- en uitgaande FDI-belangen (standen), zeker inclusief BFI's. Eind 2011 bedroeg de uitgaande de totale FDI-omvang krap 3.000 miljard euro (standen) (CPB, 2013). Dit maakt dat de positie van Nederland als buitenlandse investeerder sterk kan verschillen al naar gelang wordt gekeken naar de FDI inclusief of exclusief BFI's. Sowiezo kunnen de cijfers van DNB verschillen van de cijfers in het betreffende land. Internationaal komen verschillen in statistisch cijfermateriaal helaas vaak voor (zie ook het kader over handelscijfers).

exclusief Shells activiteiten. Het Nederlandse bedrijfsleven is een belangrijke buitenlandse investeerder is in Oman.

- De Omaanse FDI in Nederland beliepen eind 2014 ruim 50 miljoen euro. Ze waren een bescheiden deel van de totale inkomende FDI; de totale waarde van alle FDI in Nederland bedroeg eind 2014 561 miljard **euro** (DNB, 2015).
- De Omaanse FDI in Nederland waren eind 2014 een bescheiden deel van de totale Omaanse FDI in de wereld; deze bedroegen eind 2014 7,5 miljard **US dollar** (UNCTAD, 2015).

Tabel 5: Investeringsrelatie Oman-Nederland

Omaanse investeringen in Nederland, excl. BFI's (x miljoen euro)

	2011	2012	2013	2014
Standen	Vertrouwelijk	Vertrouwelijk	45	50

Nederlandse investeringen in Oman, excl. BFI's (x miljoen euro)

	2011	2012	2013	2014
Standen	267	324	384	458

Bron: DNB, 2015.

Kader - Impact directe buitenlandse investeringen

Volgens onderzoek leveren directe buitenlandse investeringen (FDI) vaak een belangrijke bijdrage aan het versterken van de economie en de groei van de welvaart van een land. Cijfers voor Nederland kunnen dit illustreren, te meer omdat Nederland zowel absoluut als relatief veel directe buitenlandse investeringen heeft aangetrokken. Zo zorgen buitenlandse bedrijven voor circa 15% van alle banen in de private sector in Nederland. Het gaat dan om ruim 935.000 arbeidsplaatsen. Ook zijn buitenlandse ondernemingen goed voor ongeveer 26% van de totale toegevoegde waarde van het bedrijfsleven (dit is de bijdrage aan het BBP). Verder zijn buitenlandse bedrijven goed voor 34% van de totale omzet in Nederland en voor 24% van de investeringen in vaste activa. Daarnaast zijn ze verantwoordelijk voor 30% van de R&D-uitgaven. Buitenlandse bedrijven zijn innovatiever dan het gemiddelde Nederlandse bedrijf en de arbeidsproductiviteit van hun werknemers ligt op een hoger niveau. Zij betalen hun werknemers doorgaans 10% meer en spenderen meer geld en tijd aan training van hun werknemers dan nationale bedrijven.

Bron: CBS, 2013 en 2016 en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland/NFIA, 2014.

Den Haag, juli 2016

drs. R.J. (Ron) Hogenboom (ron.hogenboom@rvo.nl)

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland/Concernstaf/Unit Omgevingskennis

Bijlagen**Tabel A – Ontwikkeling Nederlandse goederenuitvoer naar belangrijkste exportmarkt (bedragen x 1.000 euro, tenzij anders aangegeven)**

	2013	2014	2015	%-mutatie 2015 t.o.v. 2014
1 Duitsland	106.928.238	104.470.896	98.591.665	-5,6
2 België	47.831.139	47.512.467	44.226.861	-6,9
3 Verenigd Koninkrijk	36.535.293	36.751.455	38.002.989	3,4
4 Frankrijk	35.937.037	35.494.085	34.200.944	-3,6
5 Verenigde Staten	16.894.833	18.979.889	18.143.674	-4,4
6 Italië	19.788.533	18.727.331	17.525.084	-6,4
7 Spanje	11.220.385	11.988.523	12.302.140	2,6
8 Polen	9.190.759	9.622.357	10.161.806	5,6
9 China (Volksrepubliek)	7.711.271	7.920.224	8.569.671	8,2
10 Zweden	7.563.815	7.793.778	7.742.933	-0,7
11 Tsjechië	6.014.832	6.543.745	6.695.838	2,3
12 Zwitserland	5.614.896	5.549.159	5.739.047	3,4
13 Denemarken	5.455.419	5.538.048	5.655.397	2,1
14 Turkije	4.820.186	5.067.135	5.469.421	7,9
15 Oostenrijk	4.947.622	5.104.451	4.957.428	-2,9
16 Finland	4.135.984	4.414.621	4.325.026	-2,0
17 Russische Federatie	6.827.905	6.288.751	4.307.519	-31,5
18 Zuid-Korea	3.512.597	3.749.135	4.223.156	12,6
19 Singapore	3.751.321	3.495.963	3.987.340	14,1
20 Noorwegen	3.731.813	3.764.072	3.830.623	1,8
21 Japan	3.178.451	3.320.386	3.490.215	5,1
22 Ierland	3.358.592	3.787.907	3.433.106	-9,4
23 Hongarije	2.545.649	2.809.598	3.161.151	12,5
24 Canada	2.622.792	2.550.763	3.011.973	18,1
25 VAE	2.372.169	2.794.280	2.967.651	6,2
26 Brazilië	2.193.075	2.816.764	2.929.691	4,0
27 Nigeria	2.699.850	2.634.541	2.879.792	9,3
28 Taiwan	3.584.585	2.493.170	2.789.759	11,9
29 Saoedi-Arabië	2.264.659	2.515.957	2.738.687	8,9
30 Portugal	2.539.284	2.670.885	2.549.990	-4,5
31 Mexico	2.704.114	2.696.934	2.411.729	-10,6
32 Australië	2.229.420	2.180.993	2.263.085	3,8
33 Hongkong	1.890.037	2.206.007	2.253.098	2,1

	2013	2014	2015	%-mutatie 2015 t.o.v. 2014
34 Zuid-Afrika	1.961.041	1.770.293	2.116.344	19,5
35 Griekenland	2.160.893	2.267.248	2.063.932	-9,0
36 Roemenië	1.775.189	1.883.342	2.026.089	7,6
37 India	1.633.404	1.856.903	1.937.330	4,3
38 Israël	1.406.851	1.252.637	1.609.412	28,5
39 Egypte	1.257.047	1.465.246	1.427.050	-2,6
40 Slowakije	1.419.909	1.505.845	1.423.442	-5,5
41 Algerije	1.147.475	1.001.288	1.125.218	12,4
42 Maleisië	835.029	929.176	1.121.273	20,7
43 Thailand	916.891	932.514	1.071.392	14,9
44 Luxemburg	978.350	1.088.854	1.039.306	-4,6
45 Togo	712.323	922.489	1.027.086	11,3
46 Bulgarije	694.010	801.018	940.217	17,4
47 Marokko	676.835	806.924	869.172	7,7
48 Litouwen	796.061	732.696	826.353	12,8
49 Vietnam	566.507	541.361	808.425	49,3
50 Ghana	995.304	1.199.538	806.854	-32,7
51 Indonesië	800.554	682.538	729.906	6,9
52 Estland	773.386	835.695	721.673	-13,6
53 Argentinië	1.018.626	851.415	684.250	-19,6
54 Slovenië	687.273	751.531	682.106	-9,2
55 Oekraïne	1.195.298	775.766	649.904	-16,2
56 Koeweit	485.784	440.651	627.325	42,4
57 Colombia	461.391	454.418	551.267	21,3
58 Kroatië	403.876	456.135	527.027	15,5
59 Chili	496.076	449.394	504.446	12,3
60 Letland	527.561	408.508	480.230	17,6
61 Gibraltar	960.149	406.006	473.642	16,7
62 Filipijnen	370.991	427.868	458.447	7,1
63 IJsland	295.797	381.888	455.093	19,2
64 Iran	257.927	375.646	454.348	21,0
65 Venezuela	441.953	407.777	441.504	8,3
66 Qatar	377.917	383.766	440.504	14,8
67 Servië	330.953	378.638	422.242	11,5
68 Kazachstan	438.965	407.885	386.373	-5,3
69 Pakistan	312.095	368.021	379.234	3,0
70 Ecuador	186.271	222.936	376.320	68,8

	2013	2014	2015	%-mutatie 2015 t.o.v. 2014
71 Nieuw-Zeeland	307.117	317.837	368.301	15,9
72 Oman	316.394	317.400	356.118	12,2
73 Jordanië	266.841	324.473	347.994	7,2
74 Senegal	670.512	650.326	340.231	-47,7
75 Cyprus	451.207	504.931	334.371	-33,8
76 Libanon	449.896	332.292	310.793	-6,5
77 Guinee	585.800	491.477	304.672	-38,0
78 Malta	233.450	259.720	302.127	16,3
79 Kenia	228.368	185.977	288.993	55,4
80 Irak	344.662	385.558	288.609	-25,1

Bron: CBS, 2016 en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2016.

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

www.rvo.nl

augustus 2016